СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 218. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 18-го вересня 1936. — VOL. XLIV. No. 218. Jersey City, N. J., Friday, September 18, 1936. THREE CENTS

УРЯД ВИЗНАЧУЄ 10 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ НА ЗАСІВИ

ВАШИНҐТОН. — Департамент рільництва призначив суму 10 міліонів долярів на закупно насіння кукурузи на засіви в околицях, що потерпіли цього року від посухи. Ці гроші мають бути видані фармерам у формі позичок.

Рівночасно з цією акцією уряд починає ще інші обчислені на допомогу фармерам у їхній скруті. Між іншим уряд буде помагати через свої бюра фармерам у підборі засівного насіння, маґазинованню збіжевих припасів та в торговлі рільничим знаряддям.

БАЧАТЬ ПОЛІТИКУ ПРОТИ АҐРЕСІЙ.

ВАШИНҐТОН. — Розглядаючи промову секретаря стейту Кордела Гола про заграничну політику американського уряду, часописи добачують у цій промові загрозу, що американський уряд не дасть формального визнання для держави Манчуко, створеної Японією, та для італійської анексії Етіопії.

СЛІДСТВО ПРОТИ РОБІТНИЧИХ ШПИГУНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатський комітет для розсліду шпигунства проти робітників стрічається з великими трудношами в своїй акції. Ріжні шпигунські та страйколомні бюра не хочуть давати комітетові ніяких зізнань та нищать всякі документи, які могли би свідчити про їх безправну діяльність. Сенатський комітет постарався в багатьох випадках зібрати останки подертих документів, і тепер штаб дівчат старається зліпити назад подерті документи.

ГУРАҐАН У ПІВНІЧНІЙ КАРОЛАЙНІ.

ДЖЕКСОНВИЛ (Флорида). — Гураґан, що лютував на Атлянтійськім океані, звернувся вже до суші Америки в напрямі міста Кейп Гатерас, в Північній Каролайні.

Бюро погоди видало звідомлення про цей зворот гураґану та остерегло всі кораблі й човни в смузі походу гураґану, щоб малися на осторозі.

У багатьох стейтах наступила сильна зміна погоди. У стейтах осереднього заходу впали сильні дощі, а за ними похолодніло. У північній частині цеї смуги вдарили вже морози.

ЮНІЇ ЗА РУЗВЕЛТА.

АТЛАНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — На річній конференції Федерації Праці стейту Ню Джерзі принято одноголосно резолюцію за вибір президентом Рузвелта. За вибір Ландона ніхто резолюції не предкладав.

Конвенція теж забрала голос у справі боротьби між двома напрямами в робітничих юніях, з котрих один хоче орґанізації юній на засаді промислів, а інший орґанізації на засаді фахів. Конвенція заявилася за останню засаду, себто підперла становище Вилієма Ґріна, президента Американської Федерації Праці.

РОЗБИТТЯ КОРАБЛЯ.

СІЕТЛ (Вашинґтон). — На підводних скелях коло Алевтських островів розбився пароплав „Вестпорт", занятий ловлею китів.

95-стіп довгий корабель напоровся на скелі в ночі. Дістав він такі поважні ушкодження, що не можна було вже направити. На допомогу морякам поспішив кораблик прибережної сторожі й перебрав на свою палубу капітана „Вестпорта" й усіх 12 моряків.

ҐЕНЕРАЛ ШИРИТЬ ПРОТИВОЄННІ НАСТРОЇ.

ДЕНВЕР (Колорадо). — На конвенції „Ветеранів Заграничних Воєн" виступав як бесідник ґенерал-майор Смедлі Д. Ботлер і в своїй промові казав, що війна це пекло. Найліпша зарада на війну, на думку ґенерала, добиватися, щоб набудуче ні один американський жовнір не виїхав на війну поза границі краю. „Жовніри ніколи не виїздять з нашого краю на війну", говорив ґенерал, „хіба на оборону багачів".

„Ще одна світова війна, і нашій цивілізації кінець!" — говорив ветеранам сенатор Бовн зо стейту Вашинґтон. „Засада „свободи моря" це ніщо інше, як тільки теорія, що патріотична молодь Злучених Держав повинна платити своїм життям за охорону морської плавби, що тільки збагачує воєнних добичників".

ПЕРЕСАДЖУВАЛИ ЗУБИ.

КЕЙМБРИДЖ (Месечусетс). — На зборах зубарів зприводу 300-ліття Гарвардського університету прочитав д-р Лоренс Бейкер реферат про свої експерименти з пересаджуванням зубів. Він перещіпив нерозвинені ще зуби ненародженого щура на задню ноґу його матері.

Прелеґент говорив, що ціллю його досвідів не було витворити щура, що може кусати й копати, але ствердити, що впливає на розвій костей.

ВЕЛИКИЙ ГУРАҐАН НА МОРЮ.

На океані, яких 1,000 миль на схід від побережжя Флориди, лютувала у вівторок страшна буря сили гураґану. Буря захопила кілька кораблів. Один норвезький корабель обезвладнений. На поміч йому поспішив другий норвезький корабель, але через збурене море не може зачепити його й потягнути до берега. Мусить ждати, поки море не вспокоїться.

ПАМЯТНИК ПЕРШОМУ ГУЗАРЕВІ МАДЯРЩИНИ.

У Будапешті ставлять памятник першому ґузареві, фельдмаршалові ґрафові Ґадикові, що жив за часів Марії Тереси. Про нього оповідають цікаві леґенди. Він виховувався в єзуїтів і мав стати монахом. У двацятім році життя покинув манастир і вступив до ґузарського полку, з яким пішов на війну проти турків. Потім брав участь у семилітній війні, де доконував чудес хоробрости. Недалеко Франкенштайну ґраф Гадик, маючи кількасот гузарів, розбив велику пруську частину війська. Потім перебився крізь фронт, увійшов до Берліна, стягнув високу контрибуцію і покинув місто, заки прийшла підмога для Берліна.

ЖЕРТВИ ГРОМУ.

У Глубокій, пов. Заліщики, ударив грім у фільварок Ляйбіха Браєра, вбиваючи чотири особи та ранячи чотири. Згинули жінки двірських форналів, Юлія Конішевська й Анна Коцур, та 28-літні робітники, Микола Неґрич і Марко Фісич. Дім, у який ударив грім, згорів.

НЕ ХОЧЕ ВМИРАТИ САМІТНИМ.

В Лєстер, в Анґлії, 80-літній Артур Смит оженився з 60-літньою вдовою. Старенький „пан молодий" заявив, що це його сема жінка, бо досі поховав уже шість товаришок життя. З кожною жінкою був такий щасливий і вдоволений, що не хоче вмирати самітною людиною.

ОБІКРАЛИ ПОЛІЦАЯ.

У Бродах закралися злодії до мешкання постерункового Реймана і забрали поліційний однострій, службову леґітимацію та інші дрібні предмети.

ЩУРІ КИДАЮТЬСЯ НА ЛЮДЕЙ.

В одній місцевості Чехословаччини, в горах Судетах, появилася велика скількість щурів, що цілими чередами товчуться по дорогах. Не диво, що щурі в таких скількостях не тілько не втікають перед чоловіком, але навпаки, нападають на людей. Один наколесник, їдучи дорогою, віхав в череду щурів, яка кинулася до нього і бігла за ним яких 20 метрів. Небаром ішов туди якийсь проґульковець і вбив два щурі. Тоді інші щурі кинулися на проґульковця і якби не поміч селян, що прибігли на крик проґульковця, булиб щурі певно його зажерли. Проґульковець мав на лиці, шиї та ногах численні рани від гострих зубів щурів.

ТРАКТОРІВ НЕ ВМІЮТЬ ОБСЛУГУВАТИ, А КОНЕЙ НЕ МАЮТЬ.

„Ізвєстія" з 26. липня помістили довший репортаж М. Осінського з інспекційної подорожі по совєтській Україні та інших полудневих землях СССР. Цікаву характеристику подав Осінський про працю комбайнів. Виявляється, що так звана рекордоманія в СССР саме обнизила видатність праці машино-тракторних стацій та збільшила страти просто тому, що тракторів, комбайнів і т. д. темна маса не вміє обслугувати. Керманичі комбайнів у погоні за стахановськими рекордами піднімаються обовязків, яких опісля не можуть виконати. Крім того зовсім без нагляду машинами кермують слабо викваліфіковані керманичі, які зовсім не знають механізму. Дуже погано відбивається на праці комбайнів неналаднана орґанізація транспортової обслуги. Спеціяльно відчувають у совхозах недостачу коней. Якщо йде про збір збіжжя, Осінський запевняє, що збір є такий самий, як минулого року, а в багатьох випадках навіть кращий.

ДІТИ ГИНУТЬ МАСОВО У БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ШПИТАЛЯХ.

„Правда" з 27. липня ц. р. помістила статтю Лавренієва про жахливі відносини у большевицьких шпиталях для дітей. Ці шпиталі переповнені. Нові доконче потрібні. Комісар охорони здоровля Камінський вислав обіжник про необхідність будови нових шпиталів для дітей, але його кинули до коша таксамо, як це діється з повінню інших обіжників. Нечувані умовини по шпиталях підвищують відсоток смертности недужих дітей. Ще ґірше виглядає справа ізоляції дітей з пошесними недуґами. Доходить до таких парадоксів, що по відділах для пошесних недуг перебувають діти виздоровленці нераз цілими місяцями, бо служба ними зовсім не опікується, ні не цікавиться.

250 ОСІБ ЗАРАЗИЛИСЯ СКАЖЕНИНО.

Як повідомляють з Букарешту, в румунському селі Отлані покусав скажений пес кільканацять овець. Власник затаїв це перед владою і продав мясо тих овець людям. Наслідок був такий, що 250 осіб занедужали серед проявів скаженини. Мусіли вдатися до найближчого інституту Пастера, але дальша доля їх непевна.

РАБІН ВИЗИСКУЄ МАЛОЛІТНІХ ПРОШАКІВ.

Зловлені підчас одної облави у Львові прошаки 12-літній Давид та 8-літній Хаїм Парнеси признались, що рабін М. Штернбах виcилає їх на жебри, навіть дає їм бляшану пушку. „Зароблені" цим способом гроші забирає, за те дає своїм „клієнтам" утримання та вчить їх гебрайської мови.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ГОСПОДАРКА.

Часопис „За Індустріялізацію" обговорює справу марнування металів у совєтськім промислі. Він зазначує, що в деяких фабриках металеві відпадки доходять до 35 відсотків, у деяких промислових заведеннях навіть до 60 відсотків. Також лісний промисл розвивається дуже погано. В першім чвертьріччі виконали намічений плян тільки у 82 відсотках, у другім ще менше. Замісць вивезти 50 тисяч куб. метрів дерева, вивезли тільки 13 тисяч. Недостає робітників, тому, що лісний комісаріят не вміє створити „можливих умовин" праці для робітників.

КОЖНОГО ДНЯ — СВІЖА ТРАВА.

Два анґлійці, Ґастінґс і Давшуд, винайшли спосіб робити сіно без землі. Недавно вони робили покази свого винаходу в анґлійськім міністерстві хліборобства. Винахідці насипають зерно на залізних великих підставках, над якими висить посуда із спеціяльною хемічною рідиною. Щоденно на три хвилини хемічна рідина зрошує зерно і воно дуже скоро кільчиться і десятого дня вже виростає трава така висока, що можна її вживати для корму худоби. Таким способом на площі одного морґа можна за один рік виплекати стільки трави, на яку нормальним способом треба булоб 1,500 морґів. Словом, якщо цей винахід не покажеться блахманом, то можна буде сидіти в кімнаті та приготовляти сіно для худоби. Невідомо ще також, чи виплатиться така „хемічна" продукція сіна.

ЗАЛІЗНИЧІ ЗЛОВЖИВАННЯ У ВОРОНЯНЦІ.

Перед карним трибуналом окружного суду в Станиславові розпочався скандальний процес залізничих урядовців, яким закинено зловживання урядової влади задля наживи. На лаві обвинувачених засіли залізничі урядовці Йосиф Доманський, Йосиф Ґавлінський та Адам Олейсу, а також Василь Щербанюк і Іван Мочерняк, власники великих полонин з Ворохнянки, пов. Надвірна. Згадані три урядовці вкрали із залізничого маґазину на стації Ворохнянка 294 баранячі шкіри, які від них купили Щербанюк і Мочерняк. Обвинувачені призналися здебільша до вини. Розправу відложено, щоби перевести докази.

БУВШИЙ МУЖЧИНА СТАВ МАМОЮ.

До одного варшавського хірурґа приїхав тому два роки з Ломжі 18-літній Нахман Т. по лікарську пораду, бо не чувся добре в ролі мужчини. Оглянувши його, лікар перевів на ньому операцію, завдяки якій він став жінкою. Опісля вона пішла до свого метрикального уряду, де перемінили їй імя Нахман на Нехе, а незабаром і вийшла замуж. Перед кількома днями вона зголосилася на положничу клініку у Варшаві і повила хлопця. Обоє почувають себе добре.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА ПРО ТЕРОР В УКРАЇНІ

ПАРИЖ. — Французька преса опублікувала вістки телеґрафічної аґенції „Аваса" про революційні розрухи в Україні. Совєтська влада переводить безоглядну чистку в найширших кругах військових залоґ та урядового апарату. Спеціяльна слідча комісія, назначена шефом ҐПУ, Яґодою, перевела масові арешти командантів полків, стаціонованих в Україні. „Матен" повідомляє: „Совєтська влада глибоко порушена викриттям терористичної орґанізації „Просвіта" серед студентів-комсомольців. Для більшої конспірації осередок тієї орґанізації був у Вороніжі, у вищій хліборобській школі. Провід орґанізації вели три студенти, члени компартії: Тардий, Попов і Розенбавм. Орґанізація мала свої розгалуження в Києві, Харкові, Свердловську і Горкім. У хемічних лябораторіях кількох технічних шкіл ҐПУ викрило приготовані вибухові матеріяли й навіть, здається, пекольні машини. Дотепер арештували коло 50 осіб, переважно студентів. Їх поставлять перед наглий суд".

АНҐЛІЙСЬКА „ПАРТІЯ ПРАЦІ" ОСУДЖУЄ МОСКВУ.

ЛОНДОН. — „Дейлі Гералд", головний орган „Партії Праці", виступив із незвичайно гострою критикою совєтських відносин. Цей виступ тимбільше знаменний, що „Дейлі Гералд" досі постійно вихваляв СССР як „батьківщину трудящих". „Ми вірили, — пише цей часопис — що СССР наближається до нової ери правдивої свободи. Але, на жаль, цю віру треба поховати, бо дійсний стан суперечить їй. Також нова совєтська конституція нічого не змінює і диктатура Сталіна лишиться надалі така сама. Чи терор є відповідь на широко розгалужену змову, яка проникла аж до урядових і військових кол, заразила випробуваних большевиків і стала така небезпечна, що треба відповідати на неї матодами з 1918 р.? Коли так, то в цілій внутрішній структурі Совєтів мусить бути щось з ґрунту фальшиве. А може ми вже дійшли до моменту, який покладе кінець большевизмові й започаткує новий бонапартизм?"

ДИСКУТУЮТЬ СПРАВИ УКРАЇНИ.

ЛОНДОН. — На конференції анґлійської консервативної партії, що цими днями відбувалася в Лондоні, дискутували про політику Гітлера та про його пляни у відношенню до України. Консерватисти, які є нині при владі, назагал є проти нинішньої аґресивної німецької політики. Найбільше бояться вони цього, щоб Німеччина, подібно як перед війною, не захотіла розбудовувати своєї морської фльоти і вслід за тим щоб не жадала прворoту їй африканських кольоній. Одначе серед консервативних політиків є теж прихильники німців, які кажуть, що Німеччина не прямує до потуги на морі й не думає про африканські кольонії. Гітлер висказав своє бажання тільки у відношенню до України, яку він міг би добре зужити як шпихлір для Німеччини. А здобуття України — говорили прихильники німців — це робота не морської фльоти, а сусухопутньої армії.

СОВЄТИ РОЗБУДОВУЮТЬ ШЛЯХИ.

МОСКВА. — У звязку з напруженим політичним положенням в Европі совєтські власти почали горячково розбудовувати свою комунікаційну сітку. В першій мірі вони будують стратеґічні шляхи в бік польської границі. Сотки тисяч робітників працюють на тих шляхах. У деяких місцях працюють день і ніч, при світлі вогню. В той горячковий спосіб розбудовують шлях між Києвом і Минськом. Також поправляють і поширюють шляхи між Москвою і Ленінґрадом.

УРОЖАЙ У СОВЄТАХ НЕ ВДАВСЯ.

МОСКВА. — Предсідник комітету збіжевого збору, Кляйнер, подав до загального відома в „Правді", що збір збіжжя не переходить у такому порядку, як цього совєтський уряд сподівався. Він різко критикує завідувачів колхозів і тракторних стацій та каже, що з технічного боку переведення жнив завело. У багатьох випадках запримічується недбальство, збіжжя великими стиртами лежить на полі і гниє. А також, говорить Кляйнер, власти мусять натрапляти часто на саботаж з боку людей, які не хотять віддавати збіжжя урядові.

ПОЛЬСЬКІ КАТОЛИКИ ЗА КОРПОРАТИВНИЙ УСТРІЙ.

ВАРШАВА. — У звязку з 400-літніми уродинами польського проповідника Петра Скарґи, польські католики мали у Варшаві свої наради, на яких ухвалили низку резолюцій. Між цими резолюціями є одна, що домагається від польського уряду признання католицької релігії державною релігією. Інша резолюція висказується за впровадження в Польщі корпоративного устрою.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of ti Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО РОЗУМУ І СЕРЦЯ.

Спитаймо себе, ми, старе покоління нашої іміґрації, з якими думками прийдеться нам покидати той національний доробок, що ми його здобули в Америці. Спитаймо себе, ми, старші Союзовці, кому ми думаємо передати те, що збудовано великими нашими зусиллями і трудами та посвятою наших попередників. Спитаємо, кому думаємо передати — наш У. Н. Союз. Здавалосяб, що відповідь на це дуже проста: Таж нікому іншому, а тільки нашим дітям. Так, але де є ті наші діти? Правда, що молодь зачинає вже братись до орґанізування себе в українські ряди, що вже сама зачинає думати про підучення української мови, про заховання українських традицій і українського імени в Америці. Але спитаймо себе далі: А скільки є в нас такої активної молоді? Скільки є її в нашім Союзі? Ось це те питання, на яке нам треба дати негайну відповідь. І це та справа, з якою звертається наша екзекутива до відділових урядників, членів і члениць У. Н. Союзу, як до тої „старої ґвардії", на яку ще завжди можна рахувати, яка ще найкраще розуміє і відчуває свої обовязки супроти своїх дітей і своєї нації.

Отже ставимо тепер справу так, що діти Союзовців обовязково повинні бути в У. Н. Союзі, що Союзовці мусять далі бути прикладом для цілої нашої орґанізації, як треба ділами доказувати правдиву любов до української ідеї. І нема найменшої причини, чому вони не малиб цього зробити, коли з матеріяльного боку не роблять із себе ніякої жертви. Бож треба мати обезпечення для дитини; а як так, то чому не брати його в У. Н. Союзі?

Повищі слова вже нераз були писані на тім місці. Але ще ніколи не була така велика потреба цього, щоб ті слова не пропадали безслідно. Тому ми апелюємо до нашого членства, щоб воно не легковажило **ідеї.** Притягнути когось до У. Н. Союзу, значить втягнути одну особу більше в карні національні ряди. Вписати до Союзу свою дитину, значить уже замолоду вщіпити в душу дитини українського духа, вже замолоду звязати її з українським світом. На це повинні завжди памятати в першу чергу ті матері й батьки, що вже є в У. Н. Союзі.

Ми твердо переконані, що маємо в Союзі тисячі таких членів і члениць, що з нами погоджуються, що цілу ту справу розуміють і відчувають точнісінько таксамо як і ми. І ніщо інше, тільки байдужність є тут причиною, що ми не маємо ще й досі принаймні кількадесять тисяч молоді в У. Н. Союзі. Та на все приходить кінець. Прийшов кінець і на цю байдужність. Вона мусить пропасти, якщо має в Америці надалі жити українське імя, а з ним і У. Н. Союз як українська установа.

ПОСЛІДОВНО ЗАМОВЧУЮТЬ

Читайте польську історію, в якій описується такі важні події як облога Відня чи подібні, а побачите, що там ні згадки про українську кров. Якщо вона лилася в обороні християнства й Европи, то все те записане — на конто Польщі й польського народу, а в данім випадку ще й на особу польського короля Собіського. Читайте польську пресу, що забирає голос з нагоди ювилеїв подібних великих історичних подій, то й у ній ні згадки про українських козаків чи український нарід. Слухайте промов польських провідних людей, а навіть учених, і там теж не почуєте ні слова згадки за український нарід чи за українське військо, коли вони говорять про такі події як от облога Відня.

Та це було давно. А пригляньмося найновішій історії. От хочби тому „цудові над Віслон", себто врятуванню Варшави від большевицької окупації, що загрожувала польській столиці тому 16 років. Скільки то зприводу цеї події не виписано в Польщі похвал на честь польської армії, а головно на честь Пілсудського, що врятував Польщу. Скільки то не вилито жовчі на Францію за те, що підношено голоси, що це французькі ґенерали виготовили плян оборони та що це їм треба завдячувати, що відбито большевиків. Це навіть було причиною, як дехто пише, що Пілсудський ставився так холодно до Франії, бо на її конто записувано триюмф урятування Польщі. І це, кажуть, навіть довело до його зближення до Німеччини. Та тут не про те нам іде. Тут хочемо тільки згадати, що в припиненню наступу Советів на Польщу брала активну участь армія С. Петлюри; себто боролися тоді по стороні Польщі наддніпрянські частини. І багато тоді полягло козаків і старшин. І багато залишилося з тої війни каліками, які ще й досі є живими свідками українського проливу крови за польську справу. І є українські книги, в яких описана та українська допомога, що рятувала і врятувала полякам Варшаву.

Здається, що недавні це часи, що годі їх не памятати і годі їх замовчати. Та на ділі справа мається інакше, коли мова про поляків і польський уряд. Ніде від них не можна почути ні одного слова за ту українську кров, що її пролито, щоб сталося „чудо над Вислою". Ніде вони не згадують тепер ні словом навіть імени С. Петлюри, що стояв тоді вірно при Пілсудськім. Забулося. Діється цілком так, як це було в давнині, коли українці давали кров і посвяту, а Польща врятувала своє існування і забирала для себе ще й увесь триюмф перемоги.

ДО ПРОБЛЄМИ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ

Проблєма української духовости, проблєма національної культури і творчости звязана передовсім і головним чином із проблємою інтеліґенції, що завжди й усюди є творцем і виразником культурних цінностей і носієм духових ідей такого чи іншого національного колективу.

Про те, що таке інтеліґенція, панують у нас дуже суперечні, а то й туманні погляди. Здебільша вважають у нас інтеліґенцією тільки тих, що покінчили такі чи інші студії і стоять у проводі політичних партій і орґанізацій, або займають становища в культурно-освітніх і економічних установах. Для себе вони: „сіль землі", „вибрана каста", „інтеліґентна верхівка" — одним словом: „провід нації". Для інших суспільних верств, як селянства, чи робітництва, вони просто: „пани".

Типовим прикладом такого розуміння інтеліґенції може бути стаття в „Ділі" (з 12. квітня ц. р.) п. з. „Проблєма української інтеліґенції", в якій автор її, В. Несторович, бідкаючись над нашим інтеліґентним доростом, „що в усе нових надбаннях приносить на ринок праці свої услуги, звязані з його **освітнім цензом"** (так! — б. к.) і не має доступу ні до державної служби, ні до вільних професій, ані не розпоряджає готовими варстатами праці — доказує, що „проблєма нашої інтеліґенції по суті економічна (?!) і що **„в цьому, і тільки в цьому, міститься розвязка** (підч. автора) також проблєми нашої інтеліґенції". Одним словом: дайте „інтеліґентному доростові" посади і вся проблема національної інтеліґенції розвязана!

Але слово „інтеліґенція" має куди ширше значіння. Дословно воно визначає читання в глибину, до самого дна, аж до коріня речей. Отже інтеліґенцією треба вважати всіх тих, що розуміють, огортають своїм умом не тільки приземні життєві потреби, але стараються розуміти околичній нам світ, розуміти життя, його переходи, події й випадки; тих, що свідомі цілі, завдань і шляхів, якими має йти одиниця і спільнота, до якої вона належить.

З того погляду інтеліґентом може бути і є не тільки той, що скінчив середню школу чи університет і добився якогось „інтеліґентного" фаху чи посади, але й селянин, що шляхом самостійного думання й самоосвіти вміє орієнтуватися в життєвих проблємах свойого ближчого й дальшого світу. Інтеліґентом, куди кращим за титулярного маґістра а то й доктора, є робітник, що поза своїм фахом визнається прекрасно в усіх проблємах суспільного й національного життя, і знає, як і куди йому йти. Історія національних революцій подає багато прикладів, як саме такі вартісні якісно люди з низів ставали при кермі національного життя й уміли прекрасно розвязувати всі його тяжкі і нерозбірні проблєми.

В сучасній українській дійсности силою ріжних умовин інтеліґенція як тільки освічена в школах верства поволі минається. Суворі вимоги тієї дійсности вирощують нову інтеліґенцію, що свідома своєї цілі входить активно в життя, береться розвязувати актуальні проблєми сучасности і добуває собі вирішний голос і провід. Формування тієї інтеліґенції можна заобсервувати в українському селі, де зчаста ніякої майже ролі не відіграє вже інтеліґент-„студент", учитель, а то й священик, — затеж усім товариським і громадським життям села проводить високосвідомий, вихований книжкою і пресою інтеліґент-селянин. Теж саме проявляється й по містах, поміж робітництвом, ремісництвом і купецтвом.

Цю нову, наростаючу інтеліґенцію характеризує передовсім гаряче зацікавлення справами і проблємами громадського і національного життя. Самотужки намагається вона збагнути, що таке одиниця і яка її роля в рамцях національного колективу. Починає оцінювати життя, його вартості і явища, вязати їх і робити такі чи інакші висновки. І вкінці починає займати супроти кожночасних подій і випадків своє власне становище.

Пречистим доказом зросту тієї інтеліґенції може бути голод усе ширших кругів нашого суспільства за історичною і політичною літературою. В останній бо вони хочуть знайти відповідь на настирливі актуальні питання сучасности: куди, якими шляхами і з ким нам іти! В історіїж шукають гарячково прикладів для сучасности, досвіду минулих поколінь і зясування найбільших пекучих питань сучасного українства „хто ми, чиї сини, ким, за що закуті" і „що таке Україна".

*

Зясовуючи наростання тієї нової інтеліґенції і характеризуючи її загальними словами, не хочемо, ясна річ, заперечувати ваги і значіння інтеліґенції з „освітнім цензом", ні проводити між ними якогось розмежування. Своїми заввагами хочемо виказати, що проблєма української інтеліґенції куди ширша і глибша, як це здається тим, що розвязку її хотілиб звести тільки до матеріяльного забезпечення „інтеліґентного дороcту". Таких бо не сподіваємося навіть переконати. Якжеж можна переконати тих, що нічого не хочуть бачити, ні розуміти?...

Для нас важне те, що такий стан речей ставить гостру вимогу перед усіми, кого займає і турбує справа національного виховання, а з тим і духової творчости і культури, а це: допомогти формуватися новій українській інтеліґенції.

Ця вимога передовсім перед письменниками, для творчости яких нема ні часових, ні простірних меж, і які одинокі всилі зясувати й розвязати своїм словом чи не найбільше питань, що тревожать усе ширші круги сучасників.

Важливе слово тут і за молодими вченими: істориками, археольоґами, етноґрафами, літературознавцями й ін. Від них бо ті, що ростуть, чекають творів, які вводилиб минуле нації й зазнайомлювали з усім, що складається на духову й матеріяльну культуру України.

Вкінці ця вимога і перед пресою, що діє найбільш безпосередньо й постійно, і що в сучасних наших умовинах залишається нераз единим шляхом і засобом виховання і формування світогляду.

Плекання бо нової української інтеліґенції не в тому, щоб їй гарно матеріяльно жилося. **Її завданням працювати передовсім над піднесенням і поглибленням духових вартостей і творити й розвивати національну культуру.** Бож це на її, як і на кожної інтеліґенції, долю випало накидувати масам нові ідеї і вести їх до визначеної мети. — („Обрії").

б. к.

ПІД УВАГУ УКРАЇНСЬКІЙ МОЛОДІ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ І В КАНАДІ

Майже кожна молода людина, коли розвиває свої духові здібности глибшими студіями, рветься поза межі батьківщини, у чужину, та не кожна може туди попасти.

Думаємо, що й між українською студіюючою молоддю поза океаном чимало таких, що хотіли би побачити Европу та поїхати до України, про яку вони лиш чують та читають. На жаль, не багато таких, котрі могли би поїхати туди, побачитися з рідними земляками, оглянути все; але є способи допомогти декому в таких плянах. Саме про це хочемо українську студіюючу молодь поза океаном поінформувати.

В теперішній дрібно розпарцельованій та розсвареній Европі заходять цікаві події. На особливу увагу заслуговує Німеччина в стадії її сучасної перебудови під проводом Гітлера. Цілі сторінки закордонної преси переповнені вістками про нову Німеччину та її політичні потягнення. До Німеччини міг би український студент чи студентка дістатися в такий спосіб: як відомо, Німеччина замкнула вивіз грошей поза кордони держави (можна вивезти лишень 10 марок). Але проте як велика світова нація потребує вона багато людей вишколених поза кордонами своєї держави, знавців чужих мов і культур, а також майже всі інші держави потребують закордонно вишколених фахівців. Тому Німеччина зробила з державами умову щодо виміни студіюючої молоді. Себто Німеччина посилає до чужих держав свою найздібнішу молодь, а ці останні шлють своїх студентів до неї і таким чином навзаєм одна держава другій уможливлює вишкіл її молоді, забезпечуючи її матеріяльно на час студій. В цьому суть виміни. В Німеччині займається цею справою німецька служба академічної виміни (Deutscher Akademischer Austauschdienst) з осідком у Берліні. Чужинець, що підпав виміні, може студіювати, що хоче. Німецька держава дуже піклується цими виміняними чужинецькими студентами; вони мають у Берліні власний з комфортом уладжений клюб, для них улаштовують відчити, прогульки, вечерниці тощо. Всі очевидно **звільнені від високих шкільних оплат.** Серед країн, що провадять з Німеччиною таку виміну, особливо численно заступлена Америка і Канада — на жаль, українців серед цих студентів нема. Тому Український Науковий Інститут у Берліні вважає своїм національним обовязком звернути увагу українській студіюючій молоді в Америці та Канаді, щоби вона через дотичні академічні інстанції в своїй країні робила заходи про вислання дорогою виміни на студії в Німеччині.

Ця справа важна ще й з того боку, що коли в Берліні студіюють українці з усіх українських земель поза большевією, то представників нашої заокеанської еміґрації зовсім нема. Українські студенти в Берліні, згуртовані біля Українського Наукового Інституту, дуже радо привитають у своїх рядах представників з Америки і Канади. Думаємо, що американські та канадійські уряди не робитимуть зі свого боку ніяких перешкод, навіть підуть назустріч баганню своїх громадян. На нашу думку, побут у Берліні тільки затіснить для американських студентів звязки з краєм, які тепер лише такі випадкові та доривочні. Саме Берлін займає центральне положення між еміґрацією і старим краєм і завше має кільканацять студентів українців з цих земель.

Ближчими інформаціями в разі потреби можемо охоче служити.

Український Науковий Інститут у Берліні.
Ukrainisches Wissenschaftliches Institut
Berlin C2, Breiterstr. 36, Germany.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

(8)

Матвій ступає в поле. Йде стернею між півкопами. Став і глянув на захід. О, ні! Ні! Коли ти хочеш уже конечно, щоб я покинув цей шматок землі, то зроби так, щоб провалився він і на його місці повстало море. Хай хвилі гуляють тут а не ворожий чобіт, що топтатиме цю скибу, де кожна грудка напоєна моєю кровю.

Півсотня років стелиться поза мною і я згадую кожний день, як згадую болючий зуб кожну секунду. О, це вже ні! Підходь, арміє — сто тисяч, я стану проти і хай сто тисяч куль бє в мої груди. А місця цього я не дам! Я завоював його! Я — Матвій Довбенко!

Я не видирав його ні від кого з рук. Я заплатив! Так, — кровю, шматками власної плоті, ріками поту! Як хто сміє загарбати мені це!?

Лицем до заходу звернувся, кинув зір зпід насупленого чола. Постать мимохіть вирівнювалась і долоня корчилася у жилавий пястук.

— Йди, вороже! Ходи за власним кінцем, стань на цю гарячу ниву, яка спече тебе і зотлить твої кости. Ні одної скиби ворогові! Ні одної груди своєї землі! Геть!

Колиб мав дорослого сина, сказав би: — бери хлібину на три дні і йди під „ружо". Земля охорони потрібує. Колиб сам міг двацятку років з плеч скинути, став би також у лаву. Земля потрібує охорони!

Сотня за сотнею років ішли над землею і лищали на ній свої знаки з огню, з заліза; лишали наш дух тут... лишали кості безлічі поколінь. Чуєте? Хто сміє вирвати нам зпід ніг цю віковічну підставу?

Ступає далі Матвій. Поле перегортає перед ним сторінку за сторінкою, мов якась велитенська книга. Тут стерня до зяблі готова. Там конюшина засіяна з порuділим твердим, як камінці, головям. Там озимина буде — жито, вусата червона пшениця... А он, над Мозолянкою по чужих полях, в гурті корови пасуться. Здалека, це ніби зграя птахів і дим там довгим рукавом розтягнувся — видно, огонь кладуть пастухи.

І обійшов також Матвій свої нові будинки. Кожна цеглина тут власною рукою кладена, кожний диль, кожний забитий цвях... Ех... Так і бачиш, як молот вганяв його у платву. Подався на садочок. Щуплі незміцнілі щепки тримаються, обнявшись перевеслом з кілком. Це Матвій їх у землю ввігнав і змусив стояти, рости... Так, цеж він...

Приходить Стратон.

— Ну як? Щож? Поїдемо?

Зморщки на Матвієвому чолі вирівнялися. Брови опустилися зовсім низько. Уста скривилися.

— Хіба що мене звідці міною зірвуть... Хіба тоді, — заявив він.

— А там он люди буди на вози рихтують...

— Буди. Теж видумали. Будочний народ... Цигани, — грім вас побий! — і сплюнув.

— Думаю, каже він, сидіти тут, аж стрільно загуде над комином... Подумайте, куме, яка дурна сторія... Бачили ви, скільки ото вчера і передвчера пересунуло перед очима? Бачили, скільки того пішло? І кацапи, і наші, і татари, і козаки, і хто тільки там не був! І тут відступати? Віддавати на поталу все! Тьху! — бий тебе сила Божа! — коли ми вже не зможем вишпорнути від себе якогось клишавого австріяку!

— Так. Жалько й обідно. Дійсно... Але всеодно „наша" візьме...

Матвій знизнув плечима і мовчав. Стратон Бога вмішав, каже: — прогнівили! Хібаж до тепер знали люди, що є Бог? Хіба коли він, один з другим, згадав це слово? Ну от... Маємо. Війна. На тобі нове лихо на голову.

Розійшлися дядьки поночі. Шляхом знов військо потягло. За військом цивілі обозники на возах, не таких як у нас, ні... Київці на гарбах. Здорові мужчини, кажуть, тиждень в дорозі. Коло кожного воза кілька коней, мов мопардів, привязані. Матвій і не думав, що десь така безліч коней є, і то все, як кінь, то кінь.

Місяць жарить. Курява високо зводиться і пудрує поля. Пісні, гармонія... Спати в таку ніч — не заснеш. Тисячі дум лізуть в голову, краять мозок. Як страшно, як неймовірно страшно, хочеться жити й рости.

Не дивлячися на все, другого дня Матвій не одразу, як звичайно, подався в поле, а виволік з клуні воза і почав обглядати його. Потрусив за кожне колесо — чи не хлябає. Після одно за другим знімав з осей і пробував букші. Порішив також на всякий випадок драбини міцніші дати. При цій роботі кпився з сам з себе. Насмішкуватий гіркий вираз не сходив з його обличчя. Що його на той візок забереш? Куди поїдеш?

Настя й собі не переставала лементувати, тошніти, ломити руки: А куди? А як? А що ми там робити будемо? Куди нас поженуть і де на нас оте лихо, оте нещастя вискіпалося?

Василь і Катерина працюють в полі. Хведот відноситься до всього байдуже. Володько ввесь цікавість. Він розуміє чудово положення. Він знає, що значить покинути доми, залишити все на знущання, пльондрування, але його тягне чомусь далі, туди... Ну, хай! Ну, хай щось станеться... Хай люди вовтузяться, ворушаться. Буде зміна, рух, буде безліч цікавих переживань.

А москалі йшли... — Небось... Ей, матушка, не плач! Чево, ґлупа, ревьош? Вот как падайдьом, как суданьом етаво самово!... Пусть устоїт, — пусть папробует устоять!...

— Ех, москалики, москалики! Відженіть від нас оте лихо, оту мару!... Кажуть, уже чули, як „горудія" стріляють...

Настя поїть москалів молоком, кормить яєщнею. А їх безліч... Йдуть, йдуть, безупинно ніч і день йдуть...

Зпочатку йшли лавами, без зброї. Зброю діставали в Кремянці. Після і зброю несли з собою, через плече на ремені з голим „штихом". Йшли в розстрільну полями, ярами, лісами. Кажуть, шпіонів шукають. Кажуть, німець безліч шпіонів наперед вислав і вони швендяються скрізь, то жебраками, то черницями, то селянами.

Одного разу прибігли засапані пастушки з лісу: — там хтось під кущем сидить. Такий бородатий чоловік з торбою, сидить і книгу в руках тримає. Ми злякалися і втікли.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЗМІНА ОБСТАВИН І ЖИТТЯ.

Американський письминник Майрон Стернс, що любить займатися впливом технічних перемін на життя людей, помістив в останньому зошиті місячника Скрибнера цікаві замітки про вплив перемін у перевозі на звірят.

Показується, що звірята терплять немало від збільшення поспіху в людини. Винахід автомобілю мав на життя звірят далеко йдучі наслідки. Декотрі звірята вспіли до них достроїтись, а декотрі не вспіли. Ті, що не вспіли, гинуть у великому числі.

Загальне правило природи: хто не вспіє пристосуватися до змінених умов життя, той може згинути. Відноситься це не лиш до людей, але й до звірят. У часах автомобілю не вільно думати думками з часів волового воза... під карою смерти. Так каже природа.

ТРАПИЛА КОСА НА КАМІНЬ.

Каже Стернс, що найбільше через автомобілі терпить те специфічно американське звіря: скунк, американський смердюх.

Він гине тисячами. Він просто не може пристосуватися до автомобілю. Побачивши автомобіль, він ні трохи не приспішив би кроку. Він жде, що не він авті, але авто йому має уступитись. І падає під автомобіль та гине.

Звідки походить ця поведінка скунка, можна легко догадатися. Скунк це чи не одиноке сотворіння, що не знає страху. Батько-мати його страху просто не вчать. Вони вчать його лише порскати на всякого противника зо своїх залоз смердючим плином. Він пізнає, що від цього втікає найстрашніша звірюка. І кінь і жубр, і найбільший медвідь і гірський лев не важаться підійти до скунка.

Навчившися таких річей, скунк певно думає, що він собі дасть раду з автом. Як заблизько підійде, він його навчить. Не навчився, що можна навчити і медведя й льва і жубра і коня, але не можна навчити авта. І скунк гине.

І так сміливий скунк пропадає через свою сміливість. З маленькою хочби порцією страху він мав би деякі шанси проти авта.

Поза відвагою скунка є ще одна замітна риса, що його доводить до загибелі. Це його звичай, питомий багатьом звірятам, поступати за старими способами, не вчитися нових.

Замітно, каже Стернс, що з усіх звірят найкраще до нових умовин пристосовується свиня. Як вона побачить автомобіль, що виглядає їй на звірюку, що скорше біжить, як інші звірята, вона тоді старається бігти скорше, як вона бігла досі. І це її рятує. Вона вміла пристосовуватися до нових обставин. Не ждала, аж їй хтось покаже, як поводитись.

Зате вівця просто безнадійна. Як ціла череда попаде на дорогу, то хоч би з них не знати скільки згинуло від авта, інші не догадаються втікати. Тому добре то говорив Франко, порівнюючи недумаючих людей з вівцями:

Не звикай утертими стежками
Йти за іншим сліпо, як у дим,
Бо як стануть пастухи вовками,
Треба вівцям пастися самим.

ПЕРЕЛОМОВІ ХВИЛІ.

Великий перелом в умовинах життя потягає за собою жертви серед тих, що не вміють скоро пристосуватися до переміни. Історія подає таких прикладів тисячі.

Російський історик Покровський у своїй праці про знесення кріпацтва в Росії пише про цікаву нездібність московських селян пристосуватися скоро до нових, вільніших умов. Як селянам проголошено царський маніфест про знесення кріпацтва, вони його вповні не зрозуміли. Вони знали лиш одно: що дістали волю, що не потребують більше „боятися панів". Не розуміли вони зовсім умов цього визволення, а саме, що цар оставив у панських руках так багато землі, що селяни й зо своєю свободою бдуть далі під владою панів.

Каже Покровський, що деякі люди, що вміли читати, пробували пояснити селянам, як мається справа з царським визволенням, але селяни таких освічених людей не слухали. Як пани таких людей били, селяни їх не боронили. Каже він, що в Росії ще ніколи не били людей так багато, як у той час.

ВИЗВОЛЕННЯ РАБІВ В АМЕРИЦІ Й ВИЗВОЛЕННЯ В РОСІЇ.

Анґлійський письменник Стівен Ґрейем у своїм життєписі „царя-визвольника" (так називали Олександра Другого за те, що він видав указ про знесення кріпацтва в Росії) порівнює визволення селян у Росії з визволенням муринів в Америці.

Він спеціяльно звертає увагу на те, що російська шляхта багато менше противилася визволенню селян, як американські пани визволенню муринів. Адже, як цар Олександер Другий постановив визволити селян Росії, російські дворяни приняли реформу без активного спротиву, тоді як американські пани, коли президент Лінколн загрозив визволенням муринів, відразу рішилися відірватись від Злучених Держав та пішли потім на Вашинґтон війною.

Ґрейем пояснює цю ріжницю тим, що для американських панів мурини були люди чужої раси й дикуни, а для російських панів селяни були росіяни, люди їх власної національности. Чи так воно було справді, не легко сказати. Чи не заважила тут у Росії традиція сліпого послуху цареві, коли в Америці заважувала традиція непослуху центральному урядові?

РОСІЙСЬКІ ІНТЕРВЕНЦІЇ.

Через те, що нині царату вже нема, ми часто забуваємо, яку велику владу він мав колись над людьми. І то не тільки в Росії, але й у цілій Европі. Російські царі вважалися чимсь у роді жандармів Европи, що ходили на здушення всякого повстання проти „правильних володарів". Вони душили не тільки народи, підбиті безпосередньо під їх владу, українців, фінів, поляків, але й інших, як французів і мадярів.

Стівен Ґрейем оповідає в своїй книжці про „царя-визвольника", як то Микола Перший, попередник Олександра Другого, довідавшися, що в Франції вибухла революція проти французького короля, вбіг на баль ґвардійських офіцирів у царській палаті та крикнув до них: „Панове, сідлайте коні: у Франції проголошено републику!"

З викладів розсіяного вченого.

— Як я розглянувся по салі, побачив, що одна половина панів академіків не прийшла на виклад, а другої половини зовсім нема.

— Ціцеро, великий римлянин, як учить нас історія, помер зі смутку, що йому зрубали голову на приказ Антонія.

—o—

— Пане Файфелес, ви повелися вчора як хам. Як я зловив вас на горячому вчинку, ви відійшли, не сказавши навіть „до побачення"!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОМОЖІМ НАШОМУ ХОРОМУ ПИСЬМЕННИКОВІ.

Перед кількома тижнями було оголошено в часописі „Свобода", що можна набути твори нашого визначного письменника Василя Стефаника у його сина в Канаді, який приїхав там на студії. За якийсь час я написав до нього листа та просив прислати один примірник творів його батька. При цій нагоді запитав, чи дістав він багато замовлень на книжки. На жаль, довідався, що крім мене ніхто не відгукнувся. Так то у нас розуміють справу всякого видавництва. Тож і не диво, що наша література не може стати нарівні з літературами інших народів. Наше громадянство повинно було розкупити тих кількадесять книжок, котрі привіз зі собою син письменника, щоб їх тут продати і омогти хорому батькові, щцо тепер у прикрім матеріяльнім положенню. Чейже відомо кожному і тут в Америці, що Стефаник, це одна з найінтересніших і найоригінальніших постатей у нашому письменстві. Цеж письменник села, що зумів відчути душу та горе нашого селянина. Всі його твори взяті з уст народу. У своїх оповіданнях автор так вірно представляє життя нашого селянства, що, почавши читати його твори, годі відірватися від книжки.

Сподіваюся, що загал таки зацікавиться творами Стефаника і розкупить бодай привезені книжки.

Збірка творів Стефаника це ювилейне видання, що вийшло в 1933 р. Кожна книжка має оригінальний підпис автора. Книжка є гарно оправлена і має багато ілюстрацій і дереворитів В. Касіяна і М. Бутовича. Коштує $5 вже з пересилкою.

Хто хоче замовити цю книжку, хай напише на таку адресу:

G. W. Stefanyk,
Alberta College,
Edmonton, Alta., Canada.

Осип Кочан,
Джоліет, Ілл.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

СЕНТРАЛЯ, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90, подає до відома, що місячні збори відбудуться дня 20. вересня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Кождий член має прийти і вирівнати свою належітість, або в противнім разі будуть суспендовані. Ті члени, що досі ще не зложили розмету на покійного Семена Зупковича, мають це зробити негайно цього місяця. Просимо родичів вписувати свої діти до У. Н. Союзу. Родичі повинні бути горді, що їх діти будуть належати до такої дорогої нам орґанізації, як Батько Союз. — С. Волчанський, предс.; Іван Чепа, кас.; І. Чепа мол, фін. секр.

ВІСТИ З БАЗАРУ „СУРМА"

103 ЕВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Радіова вистава в Ґренд Централ Пелес у Ню Йорку цього року мала 25% більше відвідувачів як минулого року. Представник радіового департаменту Сурми відвідав виставу і вибрав для продажі цього року Дженерал Електрик радія, бо Дженерал Електрик радія найкраще виглядають у порівнанні з іншими та дешевші. Ціни є від $12.50 до $750.00. Всіх 24 моделів. Є з чого вибирати. Взято це представництво тому, щоб покупці Сурми мали в нашім склепі всі моделі і не ходили по чужих та переплачували великі суми.

Ще пару слів про Річний Радіо Баль Сурми: Цього року Радіо Баль буде такий, що всі будуть любити. Це вже 5-тий Радіо Баль Сурми. Тому усунено всі недомагання минулих балів. Концертова програма буде недовга але добірна. Співаки будуть мати акомпаніямент орхестри. На це все написано нові ноти. Диригент М. Олексин працював ціле літо над нотами. В середу на пробі в Сурмі була панна Й. Гурак зі Скрентон, вона тааож буде співати в суботу на Радіовій Програмі Сурми. Казала, що зі Скрентон приїде багато людей, бо хочуть почути славні наші співачки „Шай Систерс".

Михайло Дудра, редактор ґазети Лемківський Дзвін, відкриє концертову програму українською мовою, а п. Стефан Ярема, асемблимен, скаже пару слів до молоді англійською мовою.

На цім бали хтось одержить тихо пишучу машинку, або 50 долярів. Орхестра Павла Гуменюка, збільшена, буде грати українські й американські танці. Всі сподіваються багато приявних.

Родичі, що мають діти, а хочуть, щоб вони вчились грати, або співати, повинні їх привести на Радіовий Баль Сурми, щоб вони подивились на українські артистки Сестри Шиманські й послухали їх співу. Певно це піддасть їм охоти попрацювати також над собою. ог.

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДИ.

Питання: Мій муж є американський горожанин. Чи треба мені вибирати перші папери, щоб натуралізуватись? Як довго свідки мусять мене знати?

Відповідь: Можете відразу подати петицію на горожанство без вибирання перших паперів. Коли ваше вінчання відбулось перед 24 травня 1934 року, та коли ваш муж став ситизеном перед тою датою, то в такім випадку вистарчає для вас один рік побуту в Злучених Державах. Коли ж ви звінчалися після згаданої дати, або коли ваш муж набув горожанство по тій даті, тоді мусите доказувати враз зі свідками три-річний побут у цім краю. Так як кожний, наплікант, ви теж мусите переходити приписаний натуралізаційний іспит.

Питання: Я одержав перші папери у червні 1929 року. Мені здається, що треба ожидати довгі місяці на покликання зі свідками для натуралізаційних допитів. Чи будуть мої перші папери ще важні, коли внесу аплікацію зараз, а буду покликаний аж після червня, цебто по скінченню речення першим паперам?

Відповідь: Петиція про натуралізацію вважається „внесеною", аж після того аплікант перейде іспит враз зі свідками. Коли це станеться перед червнем, тоді ваші перші папери будуть важні, а в противнім випадку мусите починати діло з початку, то значить знову вибирати перші папери ще раз і ожидати два роки на внесення петиції в цілі одержання повного горожанства.

Ви повинні внести аплікацію негайно, долучуючи дві фотографії і почтовий переказ на суму $2.50. Конче треба звернути листом увагу Окружного Директора Натуралізації про факт, що перші папери скоро кінчаться. Коли можливо, такі справи приспішується. За правилами ніхто не повинен зволікати з поданням аплікації до останньої хвилі.

Питання: Мій брат, ветеран, котрий служив в американській армії підчас світової війни, тепер перебуває в Европі. Чи може він дістати бонус?

Відповідь: Ваш брат повинен безпровołочно внести аплікацію до найближчого американського консуля, виказуючися своїм „почесним свідоцтвом" та посвідкою вимівеної нагороди.

Питання: Кого, крім президента, будуть вибирати наступного листопаду?

Відповідь: У вівторок, 3. листопаду, відбудуться загальні вибори на президента та його заступника. Крім того 32 стейти будуть вибирати федеральних сенаторів, а всі стейти репрезентантів до конгресу у Вашингтоні, одначе крім стейтів Мейн та Луізіяни, де вибори відбуваються перед згаданою датою.

Питання: Чи існують у місті Ню Йорку безплатні курси, Я спеціяльно заінтересований де можна вчитися чужих мов? Я спеціяльно заінтересований набути більше знання української мови.

Відповідь: У теперішню пору в Ню Йорку є загально 360 безплатних курсів чужих мов, між тими: французької, еспанської, російської, гебрейської, німецької, мадярської, української, де навчають зовсім безплатно вісім тисяч студентів. Нюйорська Рада Навчання Дорослих, котра має своє приміщення пі адресою: 222 — 4-та Евеня в Ню Йорку, охоче подасть вам ближчі інформації про такі курси.

ФЛІС.

Оптимізм і песимізм.

— Тату, яка ріжниця між песимістом і оптимістом?

— Є ріжні ріжниці, сину, та найліпше розріжнити оптиміста й песиміста ось як: Оптиміст каже в суботу врадувано: — „Ах, який я радий, що завтра неділя!" а песиміст скаже в суботу: „На жаль, уже позавтра знову понеділок!"

—o—

Службовик: Пане директоре, я працюю вже в вас вісім літ, а все маю ту саму платню.

— Правда. Я вже нераз думав над тим, щоб вам обнизити платню, та зважаю на вашу численну родину.

—o—

Професор із великим трудом видобувся з ями з вапном, у яку був упав:

— Гм... Чого я там поправді хотів?

— Твої черевики дуже скриплять, певно не заплачені.

— Це забобони, бо тоді мусів би скрипіти ввесь мій одяг!

—o—

— Знаєш, потребую конче пятьдесять долярів; щоб ти мене вбив, не знаю, відки взяти їх...

— Ну, то ти мене вспокоїв. Я думав уже, що ти саме мене хочеш натягнути...

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (8)



Підступивши до Тарзана, малпочка Нкіма почала його жалісно оглядати. Вона потрясала його головою, нишпорила у волоссю, а коли Тарзан не давав знаків життя, вона торжественно пробурчала: „Тарзан умер". Ствердивши це, її маленьке серце наповнилося незмірним страхом. Тарзан був її найбільшим приятелем, що все хоронив її перед хижими звірами.

Ранішні проміні сонця золотили соломою криті колиби села Тумбаї. На вулицях і стежках ще було тихо. Тільки деінде чути було голоси прокидаючихся чорних. Відважний воїн чорних, Орандо, вийшов надвір і, втягнувши глибоко повітря, підніс свої рамена догори й почав промовляти молитву в честь духа свого давнього предка.

Він викликував: „Наганяй до мене звірята, о сильний духу Музимо, але теж відганяй від мене всяку небезпеку". Помолившись отак, він подався на полювання. Одначе шлях, яким він пустився та який він знав так добре, по нічній бурі був завалений пнями дерев і закиданий хабазям. Кілька разів він мусів сходити з нього, щоб обійти перешкоди.

Відбившися трохи від шляху, він натрапив на звалене дерево. Зпід галузей цього дерева виставала людська нога. В одній хвилі Орандо настоложив свою увагу й підніс спису. Бо він побачив по шкірі, що ця нога належить до білого чоловіка. А білі люди не все є приятелями чорних. Колиж нога не рухалась, він списою потряс гілля.